

HAYOT DAVOMIDA TA'LIM OLIH: YANGI PARADIGMALAR VA KUTILADIGAN NATIJALAR

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776

Salimova Gulruksor, Saydivaliyeva Mashhura

*SamDU Kattaqo'rg'on filiali, Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti,
1-kurs 21_08- guruh talabalari*

AMERIKADA INKLYUZIV TA'LIM TIZIMI

Annotatsiya: Ushbu maqolada AQSHning inklyuziv ta'limga doir olib borilgan ishlari va u ishlarning rivojlanishi haqida so'z bordi. AQSHda mahsus nogironlar uchun maktab sharoitlari va bunday bolalarning bir bilan bo'lgan muliqoti yaqqol ko'rsatib o'tilgan. O'qituvchilarning malakasi va ularning qanday ishlar olib borishlari mnga manzur bo'ldi.

Аннотация: В этой статье говорилось о работе, проделанной Соединенными Штатами в отношении инклюзивного образования, и о развитии этой работы. В США ярко выражены школьные условия для особых инвалидов и общение таких детей с ними. MN понравилась квалификация учителей и то, как они работают.

Abstract: This article talked about the work done by the United States in relation to inclusive education and the development of this work. In the USA, school conditions for special disabled people and communication of such children with them are pronounced. MN liked the teachers' qualifications and the way they work.

Kalit so'zlar: pedagogik qobiliyat, inklyuziv maktablar, nogironlik, kongressiyalar, metodologiya, institutsional

Kirish. Inklyuziv ta'lim yo'nalishdagi shaffof davlatlardan biri AQSh bo'ldi. AQSh davlat maktablari inklyuziv bo'lib, barcha toifadagi bolalar uchun qulay muhitga ega. Inklyuziv ta'limning maqsadlaridan biri teng imkoniyat berish va nogiron talabalarga qo'shimcha yordam berishdi. Inklyuziv (ingliz tilidan.

"inclusion" kiritish) ta'lim - bu uzoq muddatli strategiya bo'lib, u har bir bolaga, shu jumladan psixofizik, hissiy, ijtimoiy va rivojlanishning boshqa jihatlarida jiddiy og'ishlarga ega bo'lgan bolalarga umumiy ta'lim muassasasida birgalikda o'qish imkonini beradigan.

Asosiy qism. AQSh rivojlangan inklyuziv ta'lim tizimiga ega mamlakatdir. Nogiron bolalarning integratsiyasi masalasi 1973 da AQSh Kongressida ko'tarildi va qonun bilan mustahkamlandi. Qonunning asosiy maqsadi-nogiron bolalarni umumta'lim maktablarida o'qitish, zarur bo'lganda qo'shimcha yordam ko'rsatish. Turli mamlakat bo'lish, Amerika Qo'shma Shtatlari, shu jumladan shaklida maxsus ta'lim tadqiqot va amaliyotini bir odati bor. 1975 yildagi barcha nogiron bolalar uchun ta'lim to'g'risidagi qonun (EAHCA) o'tganidan beri, hozirda 2004 yildagi nogironlarni o'qitish to'g'risidagi qonun (IDEA) deb nomlangan barcha nogiron bolalar uchun bepul tegishli xalq ta'limi mavjud edi. 1975 yilda o'zgartirilgan 2004 yilgi g'oya barcha nogiron bolalarning bepul tegishli xalq ta'limi olish imkoniyatini ta'minlaydi. Maxsus ta'lim, maxsus mo'ljallangan ta'lim anglatadi, muntazam auditoriyalarda o'tkazilgan ta'lim, shu jumladan,, qachon mumkin, yoki uyda, kasalxona va boshqa muassasalar va sozlash, mazmuni jihatidan bolaning ehtiyojlari uchun tegishli moslashtirilgan, metodologiyasi, yoki ta'lim yetkazib berish. Transport va rivojlanish, tuzatish va boshqa qo'llab-quvvatlovchi xizmatlar kabi noyob ehtiyojlarini qondirish uchun mo'ljallangan tegishli xizmatlar. Shu bilan birga, nogiron o'quvchilarni umumiy ta'lim sinflariga kiritish o'nlab yillar davomida tegishli amaliyot deb hisoblanadi. Qarama-qarshiliklar, tadqiqotlar va qonunchilik umumiy va maxsus ta'lim o'rtasidagi hamkorlik munosabatlarini shakllantirdi. Siyosiy, epistemologik va institutsional omillarning keng doirasi bolalarga yo'naltirilgan xalq ta'limini osonlashtirdi. Ushbu bobda AQShda nogiron talabalarni jalb qilishning dolzarb masalalari va amaliyotlari haqida umumiy ma'lumot berilgan.

Bugungi maktablarda maxsus ta'lim xizmatlarini olgan nogiron o'quvchilar, odatda rivojlanayotgan tengdoshlari bilan umumiy ta'lim sinflariga kiritiladi. Maxsus ta'lim-bu joy emas, balki ta'lim xizmatlari to'plamidir. Bundan tashqari, inklyuziya nafaqat joy yoki sinf xonasi emas; bu nogiron bolalarni mazmunli o'rganish, sodir bo'lgan ta'lim parametrlariga birlashtiradigan ta'lim falsafasi. Inklyuziya shuni anglatadiki, nogironligidan qat'i nazar, barcha o'quvchilar maktab jamoasiga maktabning qadrli a'zolari sifatida kiritilgan. Maktabning qadrli a'zolari sifatida nogiron talabalar maktab jamoasining akademik va qo'shimcha o'quv mashg'ulotlarida faol ishtirok etadilar; va ularga muvaffaqiyatga erishish uchun o'quv va xulq-atvor yordami beriladi. Xususan, nogiron talabalar tengdoshlari bilan bir xil ta'lim imkoniyatlaridan foydalanish imkoniyatiga ega.

Amerikada inklyuziv ta'lim tizimi

Ta'lim olish huquqi insonparvar huquqdir va uning irqi, dini va tanqisligidan qat'i nazar, hech kimga rad etilmasligi kerak. Afsuski, bezorilik haqiqiy narsa, va bezorilikka uchragan bolalar, hissiy muammolar va buzilishlarga duch kelishadi, Ular orasida tashvish va depressiya mavjud. O'qituvchilar o'z o'quvchilarini kuzatib borishlari va ularga qanday qilib o'zaro munosabatda bo'lishni va bir-birlari bilan

chiroyli va qat'iyatli muloqot qilishni o'rgatishlari kerak. Bezorilik asosan rivojlanish muammolari bo'lgan o'quvchilarda uchraydi.

AQShda inklyuziv ta'limga ega ko'plab maktablar mavjud. Ammo har bir talabani ehtiyojlari borligini taxmin qilish va ta'kidlash adolatli. Turli ehtiyojlarga ega bo'lgan bitta sinf o'quvchilarini joylashtirish o'qituvchining ishini yanada qiyinlashtiradi. Javob va talabalar ehtiyojlarini qondirish qiyin bo'ladi va u, albatta, eng yaxshi variant emas. Yaxshiyamki, AQShdagi ko'plab maktablar o'ziga xos buzilishlar va muammolarga e'tibor berishadi va o'quvchilarning maxsus ehtiyojlariga javob berishga tayyor o'qituvchilarni tayyorlashgan.

AQShda inklyuziv ta'limga ega ko'plab maktablar mavjud. Ammo har bir talabani ehtiyojlari borligini taxmin qilish va ta'kidlash adolatli. Turli ehtiyojlarga ega bo'lgan bitta sinf o'quvchilarini joylashtirish o'qituvchining ishini yanada qiyinlashtiradi. Javob va talabalar ehtiyojlarini qondirish qiyin bo'ladi va u, yaxshi natija bermaydi. Bu yerda AQShda inklyuziv ta'lim bilan beshta eng maktablar bor.

Devereux Glenholme Maktabi, Vashington Bu inklyuziv ta'limga ega maktablardan biridir. Ular o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirishni xohlaganliklari sababli, ular ularga kurashish mexanizmlarini ishlab chiqishda yordam berishni, shuningdek, o'rta maktab va kollejga o'qishni va tayyorgarlik ko'rishni maqsad qilishadi. Depressiya, xavotir, Asperger sindromi, DEHB va boshqa ko'plab hissiy va o'quv muammolari kabi hissiy muammolarga duch kelgan bolalar bu erda o'qishlari mumkin. Ular nafaqat o'zlarining buzilishlarini qanday qilib sog'lom tarzda engishni o'rganadilar, balki maktabda muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'lgan barcha bilimlarni to'playdilar. Kasbiy va ijobiy terapiya orqali Devereux Glenholme maktabi bolalarning individual ehtiyojlarini qondiradi. Buning ustiga, ular bolalarga jamoat dasturlari kabi maktabdan tashqari rivojlanish imkoniyatlarini ham taklif qilishadi.

Kichik Kesvik Maktabi, Bu AQShda inklyuziv ta'limga ega bo'lgan yana bir maktab. Bu nogiron o'g'il bolalar uchun maktablardan biridir. Maktab har bir bolaga moslashish muhimligini tushunadi, chunki ularning har biri har xil ma'lumot va tajribaga ega. Ular har bir bola bilan individual mashg'ulotlari bor ta'lim o'qituvchilar va klinik psixologlar katta jamoa bor. Ular maqsadlarni belgilaydilar, fikrlash uslublari ustida ishlaydilar va ularga yangi sog'lom kurash mexanizmlarini ishlab chiqishda yordam berishadi. O'g'il bolalarning xulq-atvori va akademik maqsadlarini qo'llab-quvvatlash, shuningdek, butun oilaga ijobiy va sog'lom munosabatda bo'lishga yordam berish juda muhimdir. Shunday qilib, maktab o'g'il bolalarning sog'lom rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun barcha oilalarga individual, guruh va oilaviy terapiyani taklif etadi.

Brehm Tayyorgarlik maktabi. Karbondeyl Brehm tayyorgarlik maktabi AQShning inklyuziv ta'limga ega eng yaxshi maktablaridan biri. Nogiron bolalarga qaratilgan. Maktab har bir o'quvchining individual ehtiyojlari borligini tan oldi, shuning uchun ular atigi 90 o'quvchini qabul qilmoqdalar. Ularning xodimlari ko'proq, 150 ga yaqin a'zodan iborat. Ular o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirish va ularning har biri bilan individual ishlashga o'rgatiladi. Avvaliga ular birma-bir sessiyalarga ega. Talabalar o'quv qobiliyatlarini rivojlantirar ekan, ular 9 ga yaqin

talabdan iborat guruhlarda o'rganishga kirishadilar. Ular talabalarga ko'plab o'quv imkoniyatlarini, shu jumladan raqamli kitoblarni yoki Kurzveyl adabiy dasturlarini taklif etadi. 4. Sammit maktabidagi Triad Akademiyasi, Uinston-Salem Triad Akademiyasi maktablaridan biridir Sammit maktablari. U talabalarning o'quv ehtiyojlarini qondirish maqsadida tashkil etilgan. Disleksiyaga chalingan talabalar yoki boshqa nogiron talabalar katta e'tiborni talab qiladilar va ular buni taklif qilishga tayyor. Triad Akademiyasi talabalarni maxsus taklif qiladi

Vanguard Maktabi, Uels Ko'li Uels ko'lidagi Avangard maktabi eng qiyin maktablardan biridi, va bu alohida ehtiyojli talabalar tufayli emas, balki u allaqachon bo'ronlar tomonidan uch marta zarar ko'rilgan. 2004 yildagi so'nggi zarbadan so'ng maktab va talabalar shaharchasi butunlay tiklandi. Endi Asperger sindromi, diskalkaliya, disleksiya bilan kasallangan nogiron talabalar uchun ochiq. Nogironligi og'ir bo'lgan talabalarga terapiya mashg'ulotlarini taklif qilmasa ham, ular ko'proq ma'lumot olishga yordam beradi. Ular talabalar maktablar o'rtasida yoki ularning kollej yoki martaba tomon silliqlik o'tish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Amerika oliy ta'lim yurtiga qabul qilishingizda, davlatning oliy ta'lim tizimi haqida ma'lumotga ega bo'lish tavsiya qilinadi. Bu o'z o'zida ta'lim jarayoni, qanday bosqichlardan iborat ekanligi va natijalar haqida ko'proq ma'lumotga ega bo'lish imkoniyatini beradi.

Ta'lim yili o'rtacha 4 yil davom etadi va talaba bakalvr diplomiga ega bo'ladi. Agar talaba bakalavr diplomiga ega bo'lsa, magistratura 1.5-2 yil davom etadi. Doktorantura 2-4 yil.

AQSHning ta'lim muassasalari talabalarga ko'plab mutaxassisliklarni taklif qiladi. Odatda ko'pchilik xorijiy talabalar biznes, menejment, injeneriya va matematika kabi yo'nalishlarni tanlashadi. Amerika oliy ta'lim yurtlarining asosiy hislatlaridan biri bo'lib, birdaniga mutaxassislikni tanlamasdan, bir yoki ikki yillik umumiy ta'lim kurslaridan keyin tanlash imkoniyatining mavjudligidir. O'qishga hujjat topshirish talablari talabalarning qayerga: universitet, tayyorlov kursi yoki kollejga topshirishiga qarab farqlanadi. Shu bilan birga har bir xorijiy talaba ingliz tilini bilish darajasini tasdiqlovchi IELTS yoki TOEFL sertifikatlariga ega bo'lishi kerak.

Foydalaniladigan adabiyotlar.

- 1.N.S Sayidahmedov Pedagogik konsepsiyasining rivojlanish ta'rixi
- 2.**Email:** inclusive.solutions@me.com
- 3.**V.C. Беспалко Слагаемое педагогической технологи М. 1986 г.**